

Гордієнко М.І.

к.е.н., доцент кафедри економічного контролю та аудиту

Сумського національного аграрного університету

м. Суми, Україна

СТАН ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Стан сільського господарства першочергово залежить від обсягів коштів, вкладених в його розвиток, оскільки сезонний характер виробництва, уповільнений обіг оборотного капіталу, значна залежність від природно-кліматичних умов накладають певні особливості на діяльність аграрних підприємств. Розвиток сільського господарства характеризується змінами, які не забезпечили необхідної стабільності його діяльності. Прорахунки щодо фінансової політики, значна тривалість операційного циклу та занедбаний матеріальний стан протягом останніх років, при одночасному зростанні потреби в значних обсягах фінансування, зумовили нездатність сільськогосподарських підприємств протидіяти сучасним проблемам. В сучасних умовах функціонування аграрних підприємств неможливе без належного рівня власних та залучених кредитних ресурсів [4, 5].

На розвиток сільського господарства України, як і більшості розвинутих країн світу, значний вплив має держава. Стан надання державної підтримки аграрним підприємствам є недостатньо ефективним, характеризується непослідовністю заходів і переважанням тактичних, а не стратегічних цілей. Досвід розвинутих економічних країн свідчить, що в силу специфіки сільського господарства підприємства без фінансової підтримки та належного державного захисту нормально функціонувати не можуть.

Державна підтримка сільськогосподарського виробництва в Україні має бути спрямована на забезпечення отримання прибутковості виробництва на рівні, що забезпечує розширене відтворення, створення сприятливих соціальних умов життя сільських жителів та покращення добробуту їхніх сімей,

формування передумов для збереження та комплексного розвитку сільських територій, задоволення потреб населення України в якісних і доступних продуктах харчування, розширення експортного потенціалу країни.

У забезпеченні фінансування аграрного сектору значну роль має відігравати державна фінансова підтримка, ефективність якої підтверджує світовий досвід. Державна підтримка як сукупність інструментів державного регулювання, повинна забезпечити сільськогосподарським виробникам прийнятні умови ведення діяльності та розвивається за трьома основними формами, серед яких: пряма (фінансова підтримка заходів у аграрному бізнесі, кредитування, компенсація витрат на страхування, фінансування заходів боротьби із шкідниками та хворобами рослин і тварин, тощо); непряма (створення оптових ринків, аграрний фонд, соціальна підтримка села, тощо); умовно-пряма (ФСП, податкові пільги з ПДВ, тощо).

В Україні підтримка сільськогосподарських виробників здійснюється за рахунок загального та спеціального фондів Державного бюджету у формі видатків на споживання і розвиток. Дослідження обсягу видатків, що були передані Міністерству аграрної політики і продовольства України свідчать про мізерні державні фінансові асигнування, що не дозволяють на належному рівні підтримувати аграрний сектор (табл. 1).

Видатки бюджету на підтримку аграрної сфери стрімко скорочуються, тоді як обсяг створеної доданої вартості у галузі залишається стабільним за роками і навіть зростає.

Динаміка видатків Державного бюджету України

Роки/Показники	Видатки державного бюджету України, млрд. грн.		
	Всього видатки Державного бюджету	Міністерство аграрної політики та продовольства України	% до загального обсягу видатків
2008	253,2	12,2	4,8
2009	274,1	6,4	2,3
2010	307,7	5,8	1,9
2011	342,8	10,5	3,1
2012	361,6	12,0	3,3
2013	419,8	8,7	2,1
2014	441,6	6,3	1,4
2015	527,9	1,7	0,3

Джерело: за даними додатків до Державного бюджету України на 2008 – 2015 р.р. [1]

Гострою проблемою сьогодення щодо фінансування підприємств аграрної сфери є обмеженість фінансових ресурсів при відсутності необхідних власних грошових потоків фінансування та труднощі доступу до позичкових та залучених фінансових ресурсів. Не можна не погодитися із вітчизняними вченими, що основними проблемами фінансування сільськогосподарської діяльності є: різке зменшення обсягів державної підтримки, недостатність кредитних ресурсів, відсутність стабільного фінансування у визначені періоди року [2].

Для стабілізації і розвитку аграрного сектору України необхідно здійснити модернізацію існуючих форм і методів державної підтримки, формування нових напрямів і механізмів її реалізації, враховуючи вимоги Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. Перш за все це буде стосуватися заохочення сучасного та сталого сільськогосподарського виробництва; покращення конкурентоспроможності сільськогосподарського сектора та ефективності і прозорості ринків, а також умов для інвестування; сприяння інноваціям шляхом проведення досліджень та просування системи дорадництва

до сільськогосподарських виробників; обмін найкращими практиками щодо механізмів підтримки політики у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій [7].

Не можна не погодитися з тим, що для ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні та підвищення його конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі потрібно впорядкувати процес державного фінансування, забезпечити його зростання та ефективність використання [6].

Необхідно науково обґрунтувати пріоритетність аграрного сектору у загальнодержавній економічній політиці, стимулювати підвищення ефективності та конкурентоспроможності виробництва шляхом зміщення акцентів у наданні державної підтримки від прямого фінансування до механізмів фінансування на поворотній основі.

Список використаної літератури:

1. Державний бюджет України на відповідні роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/719-18. — Назва з екрана (дата звернення: 24.01.2015).
2. Мельник Т. М. Оцінка державної підтримки аграрного сектору України [Текст] / Т.М. Мельник, О.С. Головачова // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2013. - №3. - С. 169 - 184.
3. Про державну підтримку сільського господарства України. Верховна Рада України; Закон від 24.06.2004 року № 1877-IV. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.
4. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року /за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. — К.: ННЦ «ІАЕ», 2012. — 182 с.
5. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р.: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>

6. Таклевська Н. Стан та перспективи розвитку державного фінансування сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс]. / Н. Таклевська, О. Супрун // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1 (8). – С. 262 – 270. - Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13tnsspu.pdf>.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?>.